

Reko Lundán lähti

MATTI HEIKKILÄ

*Perjantai*aamuna 27.10. kuollut Reko Lundán oli paitsi kiistatta Suomen valovoimaisin näytelmäkirjailija myös merkittävä sosiaalipoliitikko. Hän loi sisällön ja hengen myös monille Stakesin tutkimuksille. Mainitsen vain kaksi Rekon näytelmää, ”Tarpeettomia ihmisiä” ja ”Ihmisiä hyvinvointivaltiossa”, sekä ohjauksen Anton Tšehovin näytelmästään ”Vanja-eno”. Näiden produktioiden sisällä, rekvisiitassa tai käsiohjelmassa viitattiin useisiin tutkimuksiimme ja jopa raportit saattoivat olla esillä. Mutta tärkeämpää oli itse sisältö.

Minuun suurimman vaikutuksen teki Rekon varhainen näytelmä ”Aina joku eksyy” (1998). Näin sen KOM-teatterin esittämänä. Vaikutus oli hätkähdyttä-

vä, jopa dramaattinen. En ole koskaan toiste ollut esityksessä, jossa näytelmän lopun tapahtumat menevät siinä määrin myös näyttelijöihin, että heillä kesti minuuttikaupalla palautua lopun tunnemyrskystä samaan aikaan, kun yleisö aplodeerasi vedet silmissä. Kuka voi kirjoittaa tällaista tekstiä.

Olin aikanaan hyvin otettu, että Stakesin maaseutututkimus löysi tiensä myös Reko Lundánin teatteriin. Se tapahtui Vanja-enon ohjauksessa, jossa tapahtumat oli sijoitettu pohjoiskarjalaiseen kylään, hävinneiden maisemaan. Kävin vaimoni ja ystäväni kanssa varata vasten katsomassa Vanja-enoa Tampereella, jossa se pyöri TTT:n ohjelmistossa.

Reko Lundán oli Stakesin neuvottelukunnan jäsen kuolemaansa asti. Hän il-

maantui joskus kokouksiin hämmentävän näköisenä, kasvot hieman turvonneina ja villapipo päässä. Myöhemmin asiat – toistuvat leikkaukset ja raskaat hoidot – selvisivät myös ulkopuolisille. Reko oli myös Kirkon Sosiaalifoorumien jäsen ja eräänlainen kristitty aktivisti, harvinaisuus siis ammattikunnassaan.

Rekon kuolema oli odotettu ja silti niin vaikeasti hyväksyttävä. Minut viesti tavoitti pimenevässä ja hyisen kylmässä lokakuun lopun illassa ajaessani autolla kohti Mikkeliä. Radiouutiset sen kertoivat. Mielen valtasi syvä apeus.

Rekon yksi jälkeensä jättämä ajatus oli seuraava: ”Kuoleman hyväksyminen on ainoa keino tulla ihmiseksi.”